

ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬ್

ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ಜೀವನಯಾನ

■ ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರ್

ಕಲೆ: ಎಚ್.ಎನ್. ಮೋನಪ್ಪ

ಕೊಳಲನೂದುವ ಬಾಲಕ ಚಳವಳಿಗಾರನಾದ

1

'ಯಾರಪ್ಪ ಈ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬ್? ಯಾರ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡ್ತೀರ?' ಸರಯೂದೇವಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

'ಅಮ್ಮಾ, ನಮ್ಮ ರಾಮ್ ಮನೋಹರ್ ಬಾಬೂನ ಈಗ ಜನ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂತಾರಮ್ಮ!' ಎಂದ ಮೊಮ್ಮಗ ಜಗತ್ ನಾರಾಯಣ್.

'ನಮ್ಮ ರಾಮ್ ಮನೋಹರನಾ? ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ ರಾಮ್ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಳಲು ಬಾರಿಸಿದ್ದ ಗೊತ್ತಾ?' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಭಾವುಕಳಾದ ಸರಯೂದೇವಿ ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಕೊಳಲು ತಂದು ತೋರಿಸಿದಳು. ಅದು ಬಾಲಕ ರಾಮಮನೋಹರ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಳಲು. ಸರಯೂದೇವಿ ಆ ಕೊಳಲನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಎತ್ತಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ರಾಮಮನೋಹರನಿಗೆ ಸರಯೂದೇವಿ ಪ್ರಿಯವಾದ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಭಾರತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜವಾದಿ ಚಿಂತಕ-ನಾಯಕ ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಕೂಡ ಒಂದು ಸುಂದರ ಕತೆಯಂತಿದೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಬರ್ ಪುರದ ಲೋಹಿಯಾ ಮನೆತನದ

ಕೂಡುಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಎಳವೆಯಲ್ಲೇ ಸಾವಿಗೀಡಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. 1910ನೇ ಇಸವಿಯ ಮಾರ್ಚ್ 23ನೇ ತಾರೀಖು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ರಾಮಮನೋಹರ ಈ ಸಾವಿನ ಸರಣಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ತಾಯಿ ಚಂದ್ರಿ ಆ ಕಾಲದ ಆಚರಣೆಯೊಂದರ ಮೊರೆ ಹೋದರು; ಎಳೆಯ ಬಾಲಕ ರಾಮಮನೋಹರನನ್ನು ಅರ್ಧ ಪೈಸೆಗೆ ಒಬ್ಬ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಗೋ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಗೋ ಮಾರಿ, ಮತ್ತೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡರು. ಅದು ಸಾವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಒಂದು ಮುಗ್ಧ ಆಚರಣೆಯಾಗಿತ್ತು! ತಾಯಿಯ ರೂಪ, ಆಕಾರ ಪಡೆದಿದ್ದ ರಾಮಮನೋಹರ ಬದುಕಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಮಗನಿಗೆ ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷವಾಗಿದ್ದಾಗ ಚಂದ್ರಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಹೀರಾಲಾಲ್ ಮರುಮದುವೆಯಾಗದೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಮಗನನ್ನು ಓದಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತರು.

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಫೈರೂಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಮಸಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಅಕ್ಬರ್ ಪುರ ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಹುಟ್ಟೂರು. 'ನಮ್ಮಮ್ಮ ಮಿಥಿಲೆಯವರು, ನಮ್ಮಪ್ಪ ಅಯೋಧ್ಯೆಯವರು' ಎಂದು ಲೋಹಿಯಾ